

LIETUVOS DAILĖS MUZIEJUS

NACIONALINĖ KULTŪROS ĮSTAIGA

Didžioji g. 4, LT-01128, Vilnius, tel. (8 5) 262 80 30, faks. (8 5) 212 60 06, el. p. muziejus@ldm.lt
Juridinių asmenų registro kodas 190756087, PVM mokėtojo kodas LT907560811

Informacinis pranešimas

2016-02-17

VYTAUTO KASIULIO DAILĖS MUZIEJUJE VILNIUJE ATIDAROMA PRANO DOMŠAIČIO RETROSPEKTYVINĖ TAPYBOS PARODA „VAIZDUOTĖS REALYBĖ“

Lietuvos dailės muziejus vasario 25 d., ketvirtadienį, 16 val. Vytauto Kasiulio dailės muziejuje (A. Goštauto g. 1, Vilnius) atidaro tapytojo Prano Domšaičio (1880–1965) retrospektyvinę tapybos parodą „Vaizduotės realybė“ (veiks iki balandžio 24 d.). Parodoje rodomi aliejiniai paveikslai, akvarelės, pastelės iš Lietuvių Fondo (JAV) Lietuvai padovanoto ir Lietuvos dailės muziejuje saugomo P. Domšaičio kūrybos rinkinio. Atidarymo metu bus pristatytas 2015 m. Lietuvos dailės muziejaus išleistas dailininko kūrybos albumas–katalogas „Pranas Domšaitis. Vaizduotės realybė“.

Parodą atidarys Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys, Vytauto Kasiulio dailės muziejaus vadovė Ilona Mažeikienė, parodos kuratorė ir leidinio autorė, Prano Domšaičio galerijos vadovė Kristina Jokubavičienė. Muzikuos Lauryna Lankutytė (fortepijonas) ir Konrad Levicki (smuikas).

Iš Mažosios Lietuvos kilęs dailininkas Pranas Domšaitis (1880–1965) yra vienas žymiausių lietuvių išeivijos tapybos atstovų, pasak amžininkų, ekspresionistas, gal ryškiausias ir vienintelis lietuvių dailėje, šios srovės aplinkoje subrandinęs savo kūrybą Vokietijoje. Valstiečių sūnaus, Karaliaučiaus dailės akademijos auklėtinio (1907–1910), augusio ir brendusio dviejų kultūrų – vokiečių ir lietuvių – aplinkoje, kūryba formavosi, veikiama XX a. pr. Europos moderniosios dailės tendencijų. Ilgo ir permainingo gyvenimo verpetuose P. Domšaitis nepamiršo lietuviškos kilmės, nes „lietuviškas kraujas nemeluoja, lygiai kaip ir mano paveikslai yra tikrai lietuviški“.

Iki Antrojo pasaulinio karo P. Domšaitis garsėjo Vokietijoje, rengė personalines parodas ir dalyvavo bendrose parodose, jo kūrinių buvo įsigiję valstybiniai muziejai (Nacionalinė galerija Berlyne, Liubeko, Štettino ir kiti muziejai), privatūs kolekcininkai. Trečiojo Reicho laikais, nuo 1933 m., vykdytos vadinamojo „išsigimusio meno“ kampanijos metu jo, kaip ir kitų dailininkų modernistų, kūriniai buvo iš muziejų išimti, o profesinė veikla ribojama.

Kai likimo vingiai 1949 m. dailininką nuvedė į tolimąją Pietų Afrikos Respubliką, per keliolika metų P. Domšaičio vardas ir kūryba tapo neatsiejama šios šalies moderniosios dailės istorijos dalimi. Iki šiol dailininkas minimas tarp labiausiai XX a. antros pusės Pietų Afrikos dailei nusipelnusių kūrėjų, o paveikslai nepraranda populiarumo.

Gamta, paprastas žmogus ir jo būtis buvo svarbiausias dailininko įkvėpimo šaltinis ir studijų objektas. Nuo Baltijos pakrančių atsinešta valstietiškoji pasaulėjauta, lietuvių liaudies meno formų ir spalvų, Europos moderniosios dailės patirties, Afrikos gamtos bei tautų įvairovės įkvėpti meniniai impulsai išsiliejo poetinių vizijų ir mistikos kupinuose kūriniuose.

Lietuvių Fondas (JAV) vertingiausių P. Domšaičio kūrinių rinkinį 1980–1982 m. įsigijo iš dailininko našlės, dainininkės Adelheidės Armhold-Domšaitienės. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, Lietuvių Fondas 1989–2006 m. Lietuvai padovanojo ir Lietuvos dailės muziejui perdavė P. Domšaičio 665 kūrinių rinkinį. Nuo 2001 m. dovanoti kūriniai eksponuojami muziejaus padalinyje Klaipėdoje. 2004 m. galerija pavadinta Prano Domšaičio vardu, o jo kūryba, kuri dėl XX a. viduryje Lietuvoje įvykusių geopolitinių pokyčių buvo mažai žinoma platesnei visuomenei, greitai sulaukė ir meno specialistų, ir tiesiog menui atvirų žmonių įvertinimo.

Parodoje eksponuojami tapybos darbai atspindi ilgą dailininko kūrybos kelią – nuo ankstyvųjų kūrinių iki paskutiniųjų kompozicijų. Rodomi rinkiniai Europos šalių ir Pietų Afrikos peizažai, portretai, natiurmortai, figūrinės kompozicijos ir paveikslai bibliniais motyvais. Nemaža dalis kūrinių, tarp jų pastelės ir akvarelės, eksponuojamos pirmą kartą.

Dailininkas teigė esąs tik tarpininkas, kuriam Apvaizda suteikė išskirtinę dovaną – gebėjimą realybės vaizdais perteikti tai, ko nemato akys. Šia dovana, kasdien patirdamas tapymo džiaugsmą, P. Domšaitis dosniai dalijosi visą gyvenimą. Tapybos džiaugsmo atšvaitai „milžiniško įtaigumo, gaivalingo žmogiškojo jausmo“ kūrinuose nepalieka abejingų ir šiandien.

Geras P. Domšaičio draugas Pietų Afrikoje, Keiptauno tapytojas Carlos Büchneris rašė: „Jis yra dvasingas žmogus, kupinas mistinės jėgos, kuri spinduliuoja iš jo paveikslų, asmeninės dailininko savybės neatsiejamos nuo jį formavusios gilaus tikėjimo persmelktos kaimiškos aplinkos. Kaip ir šv. Pranciškus, jis tiki žmonių gerumu ir nuoširdumu. Be jokios arogancijos, tik su kukliu pagarbumu dailininkas sako: tai ne aš tapau, tai tas, kuris vedžioja mano ranką.“

Parodos rengėjas: Lietuvos dailės muziejus

Parodos rėmėjai: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Kultūros Taryba, UAB Ekspobalta

Informaciją apie parodą teikia parodos kuratorė Kristina Jokubavičienė, mob. tel. 8616 16550.

LDM Ryšių su visuomene skyrius

85 262 18 83, 8 674 94 104

Ilustracijos:

1_ Pranas Domšaitis. Trijų Seserų kalvos. 1956-1960. Lietuvos dailės muziejus

2_ Pranas Domšaitis. Autoportretas. 1930. Lietuvos dailės muziejus